

>>> Violeta Dimitrova <violeta.dimitrova@mail.bg> 24.8.2023 г. 11:59 >>>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

С настоящото становище на основание Чл. 306, ал. 3, т.2,б т."а" от Устройствения Правилник на Министерския съвет и неговата администрация, бих искала да изложа някои виждания относно отрицателните (икономически/ социални/ екологични) въздействия при транспониране в националното законодателство на Директива (ЕС) 2019/ 944: „Либерализация на пазара на електроенергия", (C4.R8) и изпълнение на Реформа „Разработване на дефиниция и критерии за "енергийна бедност" (C4.R3) от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България (ПВУ)

Смятам, че представения законопроект ще нанесе щети на българската държава и българския народ.

1. С либерализацията на пазара се очаква увеличение на електроенергията за битови нужди до 300 %, както и премахване на нощната тарифа на електроенергия. Това ще доведе до обедняване на населението, поради увеличение на разходите за консумирана електроенергия EVN - Медии. Основание за притесненията за възможно драстично увеличение на сметките на домакинствата е вече натрупания опит на промишлените потребители след излизането им на свободния пазар на електроенергия. При положение, че бизнесът получи между три и четири пъти по-високи сметки за електроенергия, би следвало да се очаква, че същите ценови условия ще бъдат приложени спрямо битовите потребители. Това би означавало, че голяма част от потребителите ще изпаднат в невъзможност да си плащат сметките за ток, което ще задълбочи и без друго катастрофалното положение на близо една четвърт от българското общество. По официални данни над 1.5 милиона български граждани живеят под прага на бедността, а едно толкова драстично увеличение на сметките за електроенергия ще въвлече още български граждани в бездната на бедност и недоимък.

2. Печалбата на НЕК ЕООД по официални данни е над 820 млн. лева за 2022 година.

С произвежданата енергия от ВЕЦ „Национална Електрическа Компания” ЕАД се явява най-големият производител на електрическа енергия от възобновяеми източници у нас. НЕК ЕАД играе ключова роля за балансирането на цената на битовата електроенергия. Премахването на НЕК ЕАД от електроенергийния пазар е вмешателство в стратегически важен държавен отрасъл – Енергетиката, и ще доведе до изтичане на приходи от Република България към частни компании, при което държавният бюджет ще бъде ощетен. В тази връзка е необходимо да се направи лустрация на фирмите, които ще оперират на електроенергийния пазар след закриването на НЕК ЕАД. С премахването на НЕК ЕАД ще бъде ограничена конкуренцията на свободния енергиен пазар в сектор стратегически важен за Република България.

След проверка в Търговския регистър прави впечатление, че действащите частни търговци на електроенергия са икономически свързани с определени олигархични кръгове, които в обща колаборация биха могли да оказват влияние на пазара на електроенергия чрез борсови манипулации и спекулативни сделки. Този феномен вече се наблюдава през лятото на 2021г., когато цената на електроенергията за промишлеността беше спекулативно вдигната от 80 лв./MWh до 250 лв./MWh. Впоследствие КЕВР налага имуществени санкции на енергийни дружества за системни пазарни манипулации – с решение от 25.11.2022г. КЕВР наказва шест

търговци на електроенергия с глоби в общ размер близо 1.3 милиона лева за установени манипулации на пазара на едро на енергия; с решение от 27.03.2023г. фирма „Енерджи съплай“ ЕООД е наказана с глоба за близо 170 хиляди лева за манипулации „чрез разслюване и лъжливи поръчки“, извършени през периода 01.01.2021г. – 31.03.2022г.; в решението на КЕВР се казва също, че комисията работи по други две образувани производства за евентуални нарушения на забраната за манипулиране на пазара на едро на електроенергия и съмнения за извършени злоупотреби. От казаното до тук можем да заключим, че пазарните машинации и спекулативни сделки са по-скоро практика в търговията с електроенергия, отколкото спорадични инциденти и очевидно имат за цел да осигурят по-високи печалби на играчите на борсата. Ефектът от тези практики го усетихме всички български граждани, като първо бяха драстично завишени цените на електроенергията за бизнеса, а впоследствие всички ние платихме това завишение през увеличението на цените на крайните продукти и услуги. Нищо не дава гаранции, че пазарните играчи ще преустановят използването на борсови спекулации, за да си осигурят по-големи печалби, които гражданите ще трябва да заплатят през сметките за ток. Това се явява още една предпоставка за обедняване на населението за сметка на обогатяването на олигархични кръгове.

Също така, секторът ще бъде подвластен на частни компании и държавата ще изгуби всички механизми за регулиране на крайната цена на битовата електроенергия.

Единствената функция на държавата ще бъде сведена до там да изплаща разликата между високите битови цени на електроенергията, определени от борсата, и тавана на цените, определен за „Енергийно бедните семейства“.

В Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за енергетиката е предвидено чрез „Фонда за сигурност на енергийната система“ да се определя ежемесечно компенсация за: първо - покриване на разходите на крайните снабдители на електрическа енергия по регулирани цени под себестойност на битови крайни клиенти. По този начин се осигурява нечестно предимство на фирмите, опериращи на пазара на електроенергия, като същите биват компенсирани през бюджета за неблагоприятни пазарни условия при продажба на електроенергия на регулирани цени. От друга страна се предвижда да се определя ежемесечна компенсация за покриване на разходите за закупуване на електроенергия за крайните битови потребители, което означава, че същите следва да бъдат компенсирани през бюджета да заплащат сметките си за ток в ползва на търговците на електроенергия. По този начин държавата дава още едно нечестно предимство за търговците на електрическа енергия, като се занижава рискът за лоша събираемост на сметките от енергийно бедни граждани и вместо на чисто пазарен принцип да се върви към понижаване на цените за крайните потребители, се дава възможност на търговците да поддържат високи цени, които частично да са сметка на данъкоплатците.

3. Затварянето на ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД ще доведе до нанасяне на финансови и демографски щети на регионите Стара Загора, Хасково и Бургас.

Според неофициални данни около Маришкия басейн са заети между 80 000 и 100 000 души с външните обслужващи фирми.

Съкращаването на работните места на служители, заети пряко или косвено в Маришкия басейн, ще доведе до натоварване с разходи на социалната система и съответно държавния бюджет. Очаква се нивото на безработица в региона драстично да се повиши, а липсата на препитание да доведе до допълнително обедняване на цял един регион.

От изложеното до тук, можем да заключим, че така предложеният законопроект е в ущърб на потребителите и съдържа чисто лобистки текстове, даващи предимства на търговците на електроенергия за сметка на гражданите и бюджета. Очакваните ефекти за обществото като цяло са за масово обедняване, драстично увеличение на сметките на ток, развързване на ръцете на борсовите играчи за спекулации и манипулации и допълнително обогатяване на една ограничена група от енергийни дружества за сметка на всички български граждани.

Ето защо се обявявам ПРОТИВ законопроекта за Либерализация на пазара на електроенергия", (C4.R8) и изпълнение на Реформа „Разработване на дефиниция и критерии за "енергийна бедност" (C4.R3) от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България (ПВУ).

С уважение,

Виолета Димитрова